

UKM 07/10 *Strategi for ungdomsarbeidet i plan for samisk kirkeliv.*

Bakgrunn

I sin tid ba Kirkemøtet i sak KM 7/06 om en plan for utviklingen av samisk kirkeliv. Som svar på den bestillingen er nå et forslag til Strategi plan for samisk kirkeliv ute på høring. Den skal være et plandokument for Den norske kirkes (Dnk) helhetlige arbeid med samisk kirkeliv, deriblant feltet samisk ungdomsarbeid.

UKM 08 så det som en selvfølge å få være med i høringen for Plan for samisk kirkeliv i 2010. Nå som planen er ute på høring, imøtekommer Samisk kirkeråd UKM 08 sitt ønske, og ber om innspill til planen. Det er ønskelig at UKM har et særskilt fokus på feltet om samisk ungdomsarbeid.

Det er et sterkt behov for å etablere samiske ungdomsarenaer i Den norske kirke, da slike arenaer knapt eksisterer i dag. Samisk kirkeråds ungdomsutvalg (SKRU) og samisk kirkeråd har påpekt dette. Ungdommens kirkemøte (UKM) har i flere saker understreket behovet for at samisk ungdomsarbeid styrkes. (sitat fra høringsdokumentet).

Utfordringsspørsmål

- Hvordan oppmuntre og skape engasjement blant samiske ungdom til deltakelse i utvalg på regionalt og nasjonalt nivå?

Vedlegg: Utdrag fra *Strategiplan for samisk kirkeliv*, kapittel 5.5 om ungdomsarbeid.

Fakta

Hvem kan kalle seg same? Dette kan være et vanskelig og følsomt spørsmål for mange, spesielt for de med flerkulturell bakgrunn. Sametinget har i alle fall laget noen kriterier for å kunne registrere seg i valgmanntallet, slik at man kan stemme ved sametingsvalg:

Alle som avgir erklæring om at de oppfatter seg selv som same, og som enten

- a) har samisk som hjemmespråk, eller*
- b) har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som hjemmespråk, eller*
- c) er barn av person som står eller har stått i manntallet*

Saksfremlegg:

UKM 08 uttrykte tydelig at deres innspill skulle innarbeides i plan for samisk kirkeliv, og signaliserte at ungdomsperspektivet måtte integreres i en slik bred strategiplan. I sak 06/08 ble følgende tiltak foreslått:

- UKM 08 utfordrer de tre nordligste bispedømmerådene til å opprette egne stillinger for å koordinere samisk ungdomsarbeid i regionene og på tvers av landegrensene. Dette vil i neste omgang være en berikelse for alle landets menigheter.
- UKM 08 utfordrer de tre nordligste bispedømmerådene og Oslo bispedømmeråd til å legge til rette for gudstjenester med samisk preg og språk i menighetene.
- UKM 08 vil at et samisk ungdomsråd skal etableres som et nasjonalt organ forankret i lokalt og regionalt samisk ungdomsarbeid.
- UKM 08 utfordrer Oslo bispedømmeråd til å finne hensiktsmessige løsninger for samisk ungdomsarbeid.
- UKM 08 ser det som en selvfølge å få være med i høringen for Plan for samisk kirkeliv i 2010.

Strategisk plan for samisk kirkeliv har eget delkapittel om ungdomsarbeid, der mange av innspillene i vedtakene fra UKM 08 (jf Sak 04/08 og 06/08) er fulgt opp. Det er en realitet at tilretteleggingen av arenaer for samiske ungdom i Den norske kirke ikke har vært god nok, det samme gjelder oppfølgingen med rekrutteringsarbeidet av samiske ungdom i samisk kirkeliv. For å drive frem dette arbeidet blir det i strategiplanen foreslått tiltak på både nasjonalt nivå og regionalt nivå, samt etablering av ungdomsteam. I handlingsplanen er etableringen av et samisk utvalg for ungdomsspørsmål (Sung) prioritert som et "må tiltak" (se kapittel 6).

Utfordring til UKM

I dag ser vi mange ulike ungdomskulturen som forener ungdom på tvers av språk, etnisitet, geografi og så videre. Slik er det også innenfor det kristelige fellesskapet i Dnk. I kraft av å være ungdom og kristen kan derfor vi på UKM bruke våre erfaringer og vårt engasjement som drivkrefter til å legge frem forslag for hvordan reise og organisere samisk ungdomsutvalg i Dnk.

UKM 2010 bes om å komme med innspill til kapittelet om ungdomsarbeidet i Strategiplan for samisk kirkeliv (jf. vedlegg).

Fakta

SKRu fungerte som et rådgivende organ for Samisk kirkeråd i perioden 2005-2007. Stillingsressursen knyttet til dette ungdomsorganet ble finansiert av prosjektmidler.

SKRu ligger nede, og pr i dag finnes ingen samisk ungdomsutvalg på nasjonalt nivå.

UKM 09 leverte en resolusjon som ba Samisk kirkeråd om å opprette et nytt utvalg for samisk ungdomsarbeid (Sung).

Følgende **nøkkelspørsmål** legges frem som sentrale for å drive frem ungdomsarbeidet på de ulike nivåene:

Nasjonalt nivå

- Hvordan bør Sung organiseres på nasjonalt nivå?
- Hvordan skal Sung og Ufung kommunisere?

Regionalt og lokalt nivå

- Hvordan kan samisk ungdomsarbeid styrkes på bispedømme og menighetsnivå?

Ungdomsteam

- Hva bør ungdomsteamets hovedoppgave være? Informasjonsarbeid om samer og samisk kirkeliv nasjonalt, eller fokus på kontakt skapende arbeid blant samiske ungdom i de ulike språkområder?
- Hvordan kan arbeidet til et samisk ungdomsteam samordnes med kirkens ungdomsarbeid på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå?
- Hva bør ledertreningskurset bestå av, utvelgelse av kandidater, rekruttering?

Fakta

De fleste har kanskje hørt om ordtaket: "Borte bra men hjemme best", men et tradisjonelt samisk ordtak snur litt om på dette:

"Jođi lea buoret og oru"

Dette kan oversettes til:

"Det er bedre å være på reise enn å holde seg i ro".

Kanskje dette passer godt til mange ungdommers opplevelses og utferdstrang verden over?

Vedlegg: Utdrag fra *Strategiplan for samisk kirkeliv*, kapittel 5.5 - *Ungdomsarbeid*

Det er et sterkt behov for å etablere samiske ungdomsarenaer i Den norske kirke, da slike arenaer knapt eksisterer i dag. Samisk kirkeråds ungdomsutvalg (SKRU) og Samisk kirkeråd har påpekt dette, og Ungdommens kirkemøte (UKM) har i flere saker understreket behovet for at samisk ungdomsarbeid styrkes. Satsing på samisk ungdomsarbeid må også sees i lys av Kirkemøtets vedtak om å videreutvikle og fornye Den norske kirkes arbeid med aldersgruppen 18-30 år (KM 5/09).

Ut over konfirmantarbeidet er ungdomsarbeid lokalt mer eller mindre fraværende i samisk kirkeliv. Den norske kirke har heller ikke noe samisk ungdomsarbeid etablert på regionalt nivå, men det har vært gjort forsøk på å rekruttere samisk ungdom til Ungdommens kirketing (UKT) i de tre nordligste bispedømmer. Et fåtall samiske ungdommer har vært representert på UKT i Nord-Hålogaland de par siste årene, og en samisk ungdom har sittet i ungdomsrådet i dette bispedømmet i perioden 2008-2010.

Samisk ungdom har vært representert på Ungdommens kirkemøte (UKM) hvert år siden begynnelsen av 2000-tallet. Disse har i hovedsak vært rekruttert av Samisk kirkeråds ungdomsarbeid. UKM har ved flere anledninger tatt opp spørsmål som berører samisk ungdomsarbeid, og i 2008 i egen sak (UKM 6/08).

I perioden 2000-2004 hadde Samisk kirkeråd et prosjektbasert ungdomsarbeid med fokuset på samisk identitet og kristen tro. Formålet var å rekruttere samisk ungdom til kirkelig utdanning og tjeneste. Et tyvetalls sørsamiske, lulesamiske og nordsamiske ungdommer i aldersgruppen 15-30 år deltok. Ved prosjektets slutt ønsket man å videreføre arbeidet, og fra 2005-2007 ble arbeidet forsøkt ivaretatt gjennom Samisk kirkeråds ungdomsutvalg (SKRu), som var et rådgivende organ for Samisk kirkeråd.

SKRu ble lagt ned i 2007, delvis fordi Samisk kirkeråds stillingsressurs ikke lenger kunne finansieres med prosjektmidler. Dessuten opplevde man at utvalget led under manglende strukturell forankring mot kirkens regionale og nasjonale strukturer for ungdomsarbeid. Etablering av et samisk ungdomsråd i en ny form har derfor vært arbeidet med av Samisk kirkeråd i tilknytning til arbeidet med Strategisk plan for samisk kirkeliv.

Den primære begrunnelsen for å etablere et samisk ungdomsarbeid i Den norske kirke er samiske ungdommers egne behov. En satsning på samisk ungdomsarbeid vil likevel være svært viktig også i et større

Fakta

De tre nordligste bispedømmer har i dag særlig forpliktelser ovenfor samisk kirkeliv både i henhold til kirkemøtevedtak og samelovens språkregler

Slik er hovedansvaret fordelt på bispedømmenivå:

Nord-Hålogaland-Nordsamisk kirkeliv

Sør-Hålogaland – Lulesamisk kirkeliv

Nidaros – Sørsamisk kirkeliv

Begrepsavklaring:

Det sørsamiske språkområdet strekker seg på norsk side fra Saltfjellet i Nordland til Engerdal i Hedmark.

Det lulesamiske språkområdet i Norge er Nord-Salten i Nordland, og i særdeleshet i Tysfjord kommune

Det nordsamiske språkområdet i Norge strekker seg fra Ballangen i Nordland til Kirkenes i Finnmark.

rekrutteringsperspektiv. Et overordnet mål for samisk ungdomsarbeid i Den norske kirke må være at identitet, språk og kristent fellesskap blant samisk ungdom styrkes, at unges deltakelse i og medansvar for samisk kirkeliv videreutvikles, og at det i større grad gis rom for unges kulturuttrykk i samisk kirkeliv. I et samisk perspektiv er det dessuten viktig at ungdomsarbeid skjer i et flergenerasjonsperspektiv.

Samisk ungdomsarbeid bør ha kirkelivet lokalt som sitt primære utgangspunkt, og det er en prioritert oppgave for kirken lokalt å gi plass til samisk ungdom, og oppmuntre dem til å delta i det lokale kirkelivet på egne premisser. Dette arbeidet lokalt trenger imidlertid støtte fra regionalt og nasjonalt nivå for å lykkes. I mange områder vil et tilbud på regionalt eller nasjonalt nivå være det eneste samiske ungdomstilbudet i kirken samisk ungdom har mulighet til å delta på. Dette forutsetter at det satses på samisk ungdomsarbeid på regionalkirkelig og nasjonalkirkelig nivå. Samisk kirkeråd tilføres en stillingsressurs på feltet. (kommentar: stillingen er løftet fram som tiltak i annet delkapittel: 1 stilling nettpedagog / ungdom, 100 %)

Nasjonalt nivå

For å sikre samisk ungdom en mulighet for medbestemmelse i kirken, foreslås etablert et samisk utvalg for ungdomsspørsmål (Sung) på sentralkirkelig nivå for å støtte opp om lokalt og regionalt samisk ungdomsarbeid.

Sung etableres som et nasjonalt utvalg på linje med Ufung i Kirkerådet. Utvalget gis en solid forankring i den kirkelige strukturen for å sikre en gjennomgående samisk representasjon og at samiske ungdomsspørsmål følges opp i strategier og planer på alle nivåer. Der naturlig at Sung arbeider med samiske ungdomsspørsmål som er av felleskirkelig karakter, også med hensyn tilsamarbeid over landegrensene. Sung vil være et sted hvor samisk ungdom utrustes til tjeneste og verv i kirken. Flertallet av Sungs medlemmer skal være samer (jf kriteriene for registrering i samemanntallet).

Sung gis følgende sammensetning (7 medlemmer):

- 1 medlem oppnevnt av Samisk kirkeråd blant rådets egne medlemmer. Leder og biskop er ikke valgbare, og medlemmet bør være under 30 år.
- 1 medlem oppnevnt av Utvalg for ungdomsspørsmål i Kirkerådet (Ufung).
- 1 medlem oppnevnt av Nord-Hålogaland bispedømmeråd.
- 1 medlem oppnevnt av Sør-Hålogaland bispedømmeråd.
- 1 medlem oppnevnt av Nidaros bispedømmeråd.
- 1 medlem oppnevnt av Oslo bispedømmeråd.
- 1 medlem oppnevnt av Sametinget (enten blant tingets representanter eller på fritt grunnlag)

Fakta

Samer bor i dag over hele landet, og i Sør-Norge utenfor samiske bosettingsområder vil spesielt de større byene ha en større samisk befolkning. Dette gjelder flere byer, men spesielt Oslo.

Til slutt noen anvendelige "inngangs og utgangs" hilsener:

buress = håndhilsning på nordsamisk

buoris = håndhilsning på lulesamisk

buaregh = håndhilsning på sørsamisk

gulahalle = vi høres (nordsamisk)

hivás = "Hade" (julevsamisk)

nåå – nåå = Adjø (sørsamisk)

De tre nordligste bispedømmene bør oppnevne på forslag fra Ungdomsrådet (evt Utvalg for samisk kirkeliv). For Nidaros bispedømme kan evt. Samisk menighet i sørsamisk språkområde ha denne rollen.

- Det opprettes et samisk ungdomsutvalg for Den norske kirke (Sung)

Regionalt nivå

Erfaringene fra nasjonale samiske ungdomssamlinger i regi av Samisk kirkeråd viser at sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk språkområder kan ha behov for noe ulike strategier for å etablere samisk ungdomsarbeid. Dette begrunner et regionalt og lokalt fokus innenfor samisk ungdomsarbeid.

Det er behov for at det avsettes ressurser til samisk ungdomsarbeid i de tre nordligste bispedømmene. Det er videre behov for å utvikle ledertreningsopplegg for samisk ungdom. Det er naturlig at dette er et delt ansvar mellom kirkens regionale og nasjonale nivå.

- Samisk ungdomsarbeid inngår som et ansvarsfelt for de foreslåtte samiske rådgiverstillingene for de tre nordligste bispedømmene.
- Det settes av prosjektmidler til å styrke samisk ungdomsarbeid lokalt.
- Menighetene innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, samisk menighet i sørsamisk område, og Indre Finnmark prosti har et særlig ansvar for å ha oppmerksomheten vendt mot samisk ungdomsarbeid.

Ungdomsteam

Sametinget har etablert en ordning med såkalte "Samiske veivisere". Ut fra prinsippet "ungdom møter ungdom" består ordningen i at 3 samiske ungdommer, under veiledning fra Sámi Allaskuvla / Samisk høgskole i Kautokeino, informerer om samer og samisk ungdom på skoler rundt om i Norge. Man kunne tenke seg en liknende 1-åringsordning knyttet til samisk kirkeliv der et team på 3 samiske ungdommer, etter kursing og under forsvarlig veiledning, oppsøker ulike ungdomsarenaer i Den norske kirke. Dette kunne bestå i generell informasjonsarbeid om samer og samisk kirkeliv i ulike deler av landet, samt i medvirkning på samiske ungdomsleirer, samiske konfirmasjonsopplegg osv. En mulig institusjonell forankring av et slikt prosjekt kan være KUN – Kirkelig utdanningscenter i nord. Tiltaket vil i seg selv innebære en styrking av ungdomssatsningen i samisk kirkeliv og bygge forståelse og kompetanse om samiske forhold i Den norske kirke generelt. Tiltaket antas også å kunne ha en rekrutteringseffekt med hensyn til videre engasjement i samisk kirkeliv.

- Det etableres et 3-årig prosjekt med et " ungdomsteam for samisk kirkeliv" (1 prosjektstilling)